

Està bé que la llei imposi el *veto* quant a l'ús d'antisèptics i l'afegiment de matèries estranyes com grasses, midons, colorants, sals, clares d'ou, cervells... etc...; però partir de llets individuals distintes i mitjançant desnatament, homogenització, pasteurització; refredament i filtracions, per a l'obtenció del *tipus* legal, és cosa en que no hi veiem cap mena d'inconvenient.

Pot ser que en molts cassos aquesta llet *tipus*, que podríem anomenar-la manufacturada, seria molt millor que moltes llets que ara es venen i, malgrat ésser pures, naturals i adhuc *legals*, són pobríssimes i, per tant, cates i dolentes.

JOSEP M.ª SOLER I COLL.

La cria de conills

Una petita indústria

QUASI pot dir-se que no manca en cap casa de pagès una ramada més o menys nombrosa de conills: però és molt difícil trobar qui es dediqui a explotar aquesta indústria amb seny, sinònima paraula de benefici segur, indubtable. Molts aficionats a la cria de tan prolífic animal, han vist, en aquesta seva condició, la base d'un negoci clar, i s'han gastat sumes relativament considerables per a la intallació de conillers, confiats en ràpids i prodigiosos beneficis: i, en lloc d'obtenir les somnades recompenses, s'han trobat amb un desastre immens que els ha fet abandonar l'explotació i propagar a sol i a vent que la cria de conills és un negoci ruïnós. ¿Per què fracassen tants aficionats a aquesta petita indústria? O per manca d'higiene en l'alimentació dels conills, o per deficiència en la cura de llurs malalties o per defectuosa neteja dels conillers. En resum: per manca de criteri, el seny que ha de presidir tota indústria. Heu's aquí la tasca que desitgem portar a terme: Orientar tots aquells que vulguin criar conills, de tal faísó, que llur anhel sigui satisfet.

Com que és matèria un xic extensa, procurarem ordenar les idees i transcriure-les amb mètode, única manera de fer-les comprensibles.

Classes de conills.—No crec pertinent fer una definició zoològica d'aquest animal: és tan conegut que és difícil no distingir-lo d'altres bestioles.

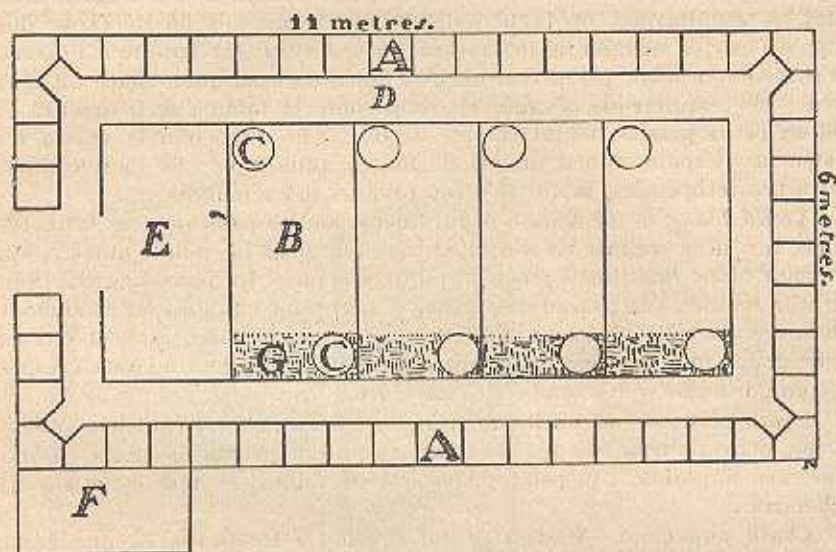
Els conills s'exploten de dues maneres: o per produir carn o per produir pells o pèl. Per això crec que la millor classificació és la de races de carn i races de pell. Com que no coneixem cap classificació basada en aquestes circumstàncies, intentarem fer-ne una, que amb tota seguretat serà incompleta i defectuosa, però que serà suficient al nostre estudi.

Races que produeixen carn.—El conill comú. És el més escampat en la nostra terra i té una característica racial ben remarcable: la de cuidar amb una delicadesa admirable els seus fills, condició que el fa força estimable, ja que en altres races més perfeccionades, les conilles, per manca de cura, fan perdre molts conilletts. (Hudrigons) El color de la

pell és variadíssim. El conill comú, engreixat, arriba a pesar fins a 6 quilos; però correntment no passa de 4. Posseeix una fecunditat molt gran i s'adapta molt bé a tots els sistemes de cria. Donen una carn molt bona, que pot afinar-se moltíssim capant-los. (Descriurem aquesta operació més endavant).

Es distingeix del conill de bosc, ultra tenir el cap més llargarut, perquè el de bosc té les ungles més fortes i el pèl de les potes i ventre més vermellós. El gust de la carn de conill comú pot assemblar-se molt a la del de bosc, donant-los per a menjar troncs de pi.

Conill del moro.—Raça que, ultra les condicions que havem vist en el comú, es distingeix per una precocitat més gran i un esquelet de di-

PLÀNOL D'UNA CONILLERA CAPAÇ PER A 50 CONILLS

A, gàbies celulars; B, locals per a conills desmamats; C, departament per als mascles; D, passadís; E, lloc per aliments i aparells de neteja; F, femer; G, cobert d'aixopluc

mensions reduïdíssimes, que el fa molt estimable per a la producció de carn. El color és generalment gris. Aquesta raça podria servir admirablement per a perfeccionar el nostre conill comú.

Conill de Flandes.—Aquesta raça, poc estesa en la nostra terra, és d'una precocitat extraordinària. S'han vist exemplars que han pesat fins a 14 quilos. Aquesta raça de conills és excessivament delicada en l'alimentació i higiene, i això fa que sigui poc adaptable als sistemes de cria del nostre país. Únicament té aplicació pràctica per al creuament amb conills del país de grans proporcions, aconseguint-se així mestissos que fan pesos fabulosos.

Conill Hebrer.—Aquesta raça és possible que sigui la llebre en estat de domesticitat, puix que hi té molta semblança. Ben cuidats són uns conills força apreciats. Posseeixen una bona fecunditat; però cal tenir en compte que el mascle no pot conviure amb les conilles, ja que és tanta la seva ardència, que no respecta res i sovint destrueix les cries.

Té més corpulència que el conill comú i és molt més precoç. Generalment és de color gris. Se'l coneix per la carcanada en forma d'arc.

Conill ruanès.—Es conill d'antipàtica fesomia: té unes orelles desconants, i això és la característica racial. És d'una corpulència potser superior al flandès; però és d'inferior qualitat la carn i de menys aptituds per a la generació. No crec que sigui de pràctica explotació.

Es coneixen altres races de conills productors de carn, però els més importants són els esmentats.

Races que s'exploten per la pell.—Conill d'Angora. A qui coneix els gats de d'aquesta raça no cal dir-li com són els conills. Quasi són blancs, i s'exploten quasi exclusivament per al pèl, perquè la carn és de molt regular qualitat. Es deixa que morin de mort natural, car l'única finalitat, és esquil·lar-los, operació senzillíssima i que sols ha de fer-se dos cops a l'any, a entrada de primavera i a fi d'estiu, car fent-ho a l'hivern se'n ressenten molt, per privar-los de l'única defensa que tenen contra el fred. Per esquil·lar-los, s'agafa el conill sobre la falda i se li arrenca el pèl en petits pessics, tenint compte de no fer-ho quan ofereix massa resistència. Capats, donen un pèl de finura admirable. És molt estimat per a fins terapèutics, ja que se'n fan prendes per a malalts.

Conill blanc de la Xina.—Segurament, moltes pells que les senyores llueixen com a arminis no són altra cosa que pells de conills xinos. Són de color blanc finíssims i tenen la punta del nas i les potes negres. Són de talla reduïda; no passen de 2 quilos. Capat també millora les condicions de finura del pèl. Posseeix una condició que el fa força estimable, i és la de donar una carn molt saborosa i ésser menys delicat de costums que el d'Angora. Se'n diu també *Polonès* i *Rus*.

Conill platejat.—Si no fos tan exigent en l'alimentació i altres miraments, podria afirmar-se que és el millor conill de producció mixta. Dóna una carn finíssima, i la pell, encara que de colors, és molt estimada en pel·leteria.

Conill papallona.—Mestisatge del Polonès i Holandès, és una bona mena de conills: de bona carn, pell molt fina, encara que de color disforme i d'una precocitat remarcable.

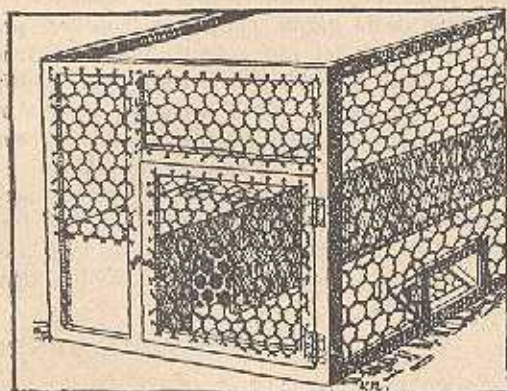
Existeixen una infinitat de races i varietats de conills, obtinguts per creuaments i per atzar, que el caprici s'ha cuidat de conservar, però que pràcticament no val la pena d'esmentar-los. Sols interessen als que es dediquen a la cria del conill per esport o passatemps, i aquestes ratlles són inspirades en una finalitat pràctica.

L'habitació del conill.—En les nostres pagesies, on es disposa de grans extensions de terreny (barris), els conills es tenen en família, i sols excepcionalment s'engàbia el mascle. Aquest sistema té innombrables inconvenients: 1.er En cas d'una epizootia és difícilíssim aturar-la, ja que s'escampa prodigiosament. 2.er Els aliments s'aprofiten molt menys, car els trapitgen i empastifen i no els mengen. 3.er És necessari que els fonaments dels tancat siguin pregons, si hom no vol exposar-se que fugin, puix que sempre sospiren per la llibertat, per instint o per atavisme. 4.er Els fems s'aprofiten molt malament, i no s'oblidi que és una no despreciable font d'ingrés.

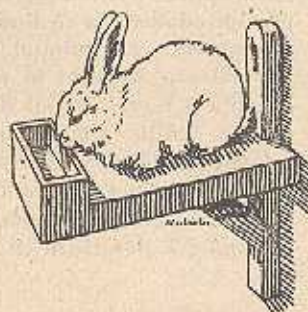
Entenc que per a fer un bon negoci l'únic procediment de resultats positius és el cellular, i prova d'aquesta asseveració és que tots els que

crien conills per a fins industrials, d'aquesta manera ho realitzen. Els conillers poden fer-se de diferents matèries: maons, barrils i fusta. Els dos primers, en les circumstàncies actuals, resulten caríssims, i per això descriuré tan sols les característiques dels de fusta amb filat, que altrament posseeixen l'avantatge d'ésser de més fàcil ventilació i neteja. Els pagesos també adopten un altre sistema que, encara que industrialment considerat sigui de reduïda aplicació, és curiosíssim. Consisteix a fer com un cup rodó, a terra, d'uns dos metres de profunditat i de radi variable, segons el nombre d'habitants. Hi deixen anar unes quantes conilles i un mascle, i quan aquelles es senten plenes es cuiden de fer la lludriguera. Com es pot veure, és un procediment amb què els conills viuen com en estat salvatge.

Un bon coniller ha de tenir almenys 60 centímetres cúbics. La carcassa serà de fusta enquitranada, i millor folrada de llautó o zinc. El filat inferior (el sòl) haurà d'ésser gruixut i de malla prou clara perquè hi passin els excrements sòlids, i prou espessa perquè no s'empassin els peus dels conills.

Esquema d'un bon coniller cel·lular

Sistema belga de engraiament de conills

La lludriguera, col·locada a un cantó de la gàbia, serà de fusta, de proporcionades dimensions, perquè folgadamente hi càpiguen la conilla i els petits. Tindrà un forat lateral de fàcil accés, per al pas de la conilla. La part superior s'obrirà a faisó de portella, ja que convé vigilar la vida dels llurigons, car si se'n mor algun és necessari treure'l.

Tindrà un petit rastell de ferro per a la col·locació d'aliments grossers, puix que si toquen a terra, per poc que s'embrutin, ja no s'ho mengen. De ferro té l'avantatge que si s'ha de fer una enèrgica desinfecció pot cremar-se i no es destrueix. A més a més hi haurà un objecte, de llautó o terra cuita, per a posar-hi segó, farines o grans, com també és necessari no oblidar que, segons el règim d'alimentació a què estiguin subjectes els conills, cal donar-los aigua. Això succeeix quan tots els aliments són secs o concentrats.

El filat dels costats i superior podrà ésser de malla més clara i de menys resistència. Com és natural, hi haurà una obertura. En els gravats adjunts es trobarà un esquema-projecte de bon coniller.

Sota on siguin col·locats els conillers cel·lulars, no pot mancar-hi un

perfecte sistema de reguerons on s'escorreran els orins i es recolliran diàriament totes les dejeccions, perquè no cal oblidar que la netedat és la base, el seny, que ha de presidir una explotació de conills racional.

Si les gàbies estan en lloc descobert, cal tapar-les per resguardar-les del sol i de la pluja. Tingui's en compte que per a tenir conills de pelatge fi, es recomana estatjar-los en llocs més aviat foscos que massa clars.

Per als mascles és millor construir departaments circulars, ja que així en tirar-hi la conilla, aquesta no té recones on amagar-se i el conill la munta amb més facilitat. Vegi's el plànol adjunt.

Munta i gestació.—Les conilles van mogudes cada més, però sols poden donar vuit cries l'any. La gestació dura un mes, i al cap de quinze dies del part ja pot portar-se la conilla al mascle. Si la conilla és novella, cal deixar-li tot un dia, i, si no, n'hi ha prou amb quatre o cinc hores. Per cada deu o dotze conilles s'ha de tenir un mascle. De des que una conilla està plena se li han de posar palles o brosses amb les quals construeix el niu, que completa amb pèl que s'arranca del ventre, deixant així les manelles al descobert. Durant els primers dies de nascuts els petits és necessari no fer soroll prop de la gàbia, perquè les conilles, per elles mateixes tímides, en trobar-se fora del niu i sentir soroll, entren precipitadament a la lludriguera, essent possible que aixafin o atropellin un conillet. La quietud és bona a tot temps. Els lludrigons aviat surten del niu, seguint la mare, que els avisa dels perills donant un cop de pota a terra que els serveix de senya per a amagar-se tot seguit.

Els conills, allà al mes o més i mig, ja poden separar-se de la mare i posar-los en llocs expressos fins a l'hora d'engreixar-los, si així vol fer-se, o fins a l'hora de vendre'ls, que és als quatre o cinc mesos. Vegi's el plànol. Co que resulta més productiu és capar-los i engreixar-los, operacions que descriuré en articles vinents.

JOSEP VIDAL MUNNÉ

COMENTARIS

Una indústria que hauria de desenrotllar-se al nostre país

Es la del cuc de seda. La guerra ha fet créixer el luxe. Esperavem que les privacions degudes a les necessitats del conflicte i la sensació paurosa de la proximitat de la mort en l'home que ha estat en les trinxeres, haurien determinat un règim de vida més auster, creant una mentalitat que superés les superficialitats ridícules de la ostentació, però en canvi els antics vicis s'han reforçat i tal vegada sols les tràgiques èpoques de decadència han conegut la boja dissipació que caracteritza el nostre temps. Les llançadores de la moda internacional porten mitges tan primes i delicades, que serveixen una sola volta, usen uns llençols negres de seda riquíssima, adornen llurs cases amb una abundància esferidora de coixins i cortinatges que han de canviar-se cada any; tot deixa, per això, suposar que el consum de la seda anirà creixent.